

28.8.2013

1 (5)

*Petri Laitinen /
Elinkeinopolitiikka*

Työ- ja elinkeinoministeriö
Kirjaamo
PL 32
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO

Lausuntopyyntö 26.6.2013
TEM/1919/00.04.01/2012

PALVELUALOJEN TYÖNANTAJAT PALTA RY:N LAUSUNTO KOSKIEEN TILAAJAVASTUULAIN UUDISTUSTA VALMISTELEVAN TYÖRYHMÄN VÄLIRAPORTTIA (TEM RAPORTTEJA 23/2013)

TEM on valmistelun perustaksi pyytänyt lausuntoamme TIVA -työryhmän väliraportista sekä pyytänyt esittämään näkemyksemme erityisesti seuraavista erikseen mainituista seikoista:

- Yhden tiedonjakokanavan mahdolliset vaikutukset tilaajavastuulain selvitysvelvollisuuden sisältöön
- Työsuhteen vähimmäisehtojen toteutumisen eri sääntelymallit ja niiden jatkokehittäminen osana nykyistä tilaajavastuulain seuraamusjärjestelmää tai osana nykyisen seuraamusjärjestelmän tehostamista
- Tulisiko itsenäiset ammatinharjoittajat saattaa tilaajavastuulain piiriin muillakin toimialoilla kuin rakennusalalla
- Arvio väliraportin ehdotusten ja sääntelymallien vaikuttavuudesta, erityisesti hallinnollista taakasta sekä taloudellisista ja muista vaikutuksista yrityksille

Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n näkemykset edellä mainittuihin kysymyksiin:

1. Yhden tiedonjakokanavan mahdolliset vaikutukset tilaajavastuulain selvitysvelvollisuuden sisältöön

PALTA kannattaa TIVA-työryhmän näkemystä, että eri rekistereistä saatavilla olevien tietojen osalta tulisi pyrkiä siihen, että luodaan yksi viranomaisen ylläpitävä tiedonjakokanava edistämään tilaajan lakisääteisen selvitysvelvollisuuden toteuttamista.

PALTA katsoo, että yhden tiedonjakokanavan luominen helpottaisi ja parantaisi yritysten tilaajavastuulain mukaisen selvitysvelvollisuuden toteuttamista ja PALTA pitääkin hyvänä raportin kohdassa 3.1. kuvattuja tapoja kehittää yritys- ja yhteisötietojärjestelmää (YTJ) siten, että mahdollisimman suuri osa tilaajavastuulain selvitysvelvollisuuden alaisesta tiedosta olisi tarkistettavissa YTJ-järjestelmästä maksuttomasti.

Yhden tiedonjakokanavan luominen edellyttää kuitenkin ehdottomasti yritysten salassapitointressien huomioimista. Toisin sanoen tilaajavastuulain mukaisia tietoja sisältävän yhden ja yleisen tiedonjakokanavan tulee olla rakennettavissa siten, että erityislainsäädännössä (kuten esimerkiksi eläkelaeissa) säädettyjä salassapitosäännöksiä ja niiden taustalla olevia perusteltuja salassapitointressejä ei loukata.

Raportissa (s. 26) on myös nostettu esille kysymys siitä, onko nykyisen tilaajavastuulain selvitysten kelpoisuudelle asetetun kolmen kuukauden aikaraja edelleen perusteltu, vai voitaisiinko sitä lyhentää tietojen ajantasaisuuden parantamiseksi. PALTA katsoo, että kolmen kuukauden aikarajaa ei tulisi lyhentää, koska tämä olisi omiaan lisäämään lainsäädösten määräykset täyttävien yritysten hallinnollista taakkaa, minkä lisäämistä tulee PALTAn mielestä pyrkiä kaikin tavoin välttämään.

2. Työsuhteen vähimmäisehtojen toteutumisen eri sääntelymallit ja mallien jatkokehittäminen osana nykyistä tilaajavastuulain seuraamusjärjestelmää tai osana nykyisen seuraamusjärjestelmän tehostamista

PALTA yhtyy raportissa (s. 33) esitettyyn TIVA-työryhmän näkemykseen siitä, että tilaajavastuulain selvitysvelvollisuus, joka tehdään ennen sopimuksen tekemistä, on sinänsä toimiva järjestelmä. Koska tilaajan selvitysvelvollisuus antaa valtaosassa tapauksista hyvän kuvan sopimuskumppanin halukkuudesta täyttää lakisääteiset velvollisuutensa, niin lakiin ei PALTAn mielestä tarvita periaatteellisia ja suuria muutoksia.

Raportin mukaan (s. 34) tilaajavastuulain kehittämisen jatkotyössä on arvioitava, tarvitaanko jatkossa sääntelyä,

- A. jossa tietyissä tilanteissa tilaajalla voisi olla vastuuta sopimuskumppanin työntekijöiden vähimmäispalkoista (ns. ketjuvastuu), vai
- B. kehitetäänkö tilaajan selvitysvelvollisuutta siten, että sopimuskumppanin tietoisuutta lisätään ja sanktioiden avulla pyritään varmistamaan selvitysvelvollisuuden noudattaminen.

PALTA katsoo, ettei kohdassa A) mainittua ns. ketjuvastuuta tulisi ottaa käyttöön, sillä se olisi omiaan monimutkaistamaan tällä hetkellä vielä suhteellisen helposti yritysten ymmärrettävissä ja omaksuttavissa olevaa tilaajavastuulakia.

Lisäksi ketjuvastuun käyttöönotto olisi omiaan lisäämään lainsäädösten mukaan toimivien yritysten hallinnollista taakkaa ja siitä seuraavia välillisiä ja välittömiä kustannuksia huomattavasti, sillä eri työehtosopimusten vähimmäispalkkojen selvittäminen ja vähimmäispalkkaehtojen noudattamisen valvonta edellyttäisivät kulloinkin sovellettavan työehtosopimuksen vähimmäispalkkaehtojen sekä kyseessä olevan toimialan hyvää tuntemista. Tällainen selvitysvelvollisuus olisi tilaajan näkökulmasta työllistävä ja raskas. Koska joillakin toimialoilla vähimmäispalkat ovat sidottuja esimerkiksi sopijakumppanin noudattaman työehtosopimuksen mukaiseen vaativuusarviointijärjestelmään, niin tällaisen järjestelmän tuntemista ei voida kohtuudella tilaajalta missään nimessä edellyttää.

Ketjuvastuun keskeisenä ongelmana olisi myös se, että se pakottaisi tilaajan valvomaan työsuhteisiin liittyvän lainsäädännön noudattamista muissa kuin

sen omissa sopimussuhteissa. PALTAn mielestä tällainen valvonta ei luonteensa puolesta kuulu yksityisille toimijoille vaan viranomaisille. Palkkaehtojen noudattamisen osalta keskeinen valvontatehtävä on myös ammattiliitoilla ja luottamusmiehillä, joiden onkin yleensä katsottu tehtävänsä puolesta osallistuvan tilaajavastuun toteuttamiseen.

Edellisissä kappaleissa mainituista syistä johtuen PALTA kannattaa kohdassa B kuvattu mallia kehittää tilaajan selvitysvelvollisuutta sopimuskumppanin tietoisuutta lisäämällä, ja että sanktioiden avulla pyritään varmistamaan selvitysvelvollisuuden noudattaminen.

PALTA katsoo, että keinoina nykyisen tilaajavastuulain noudattamisen parantamissa tulisi olla laajempi viranomaistiedottaminen tilaajavastuulain määräyksistä sekä viranomaisten lisävalvontatoimet ongelmalliseksi katsotuille toimialoille ja niiden riskiyrityksiin.

3. Tulisiko itsenäiset ammatinharjoittajat saattaa tilaajavastuulain piiriin muillakin toimialoilla kuin rakennusalalla

Raportissa on tuotu esiin (s. 26), että itsenäisten ammatinharjoittajien sisällyttämistä tilaajavastuulain soveltamisalaan olisi syytä harkita muillakin toimialoilla kuin rakennusalalla. Kyseisessä kohdassa on erityisesti mainittu tällaisina toimialoina siivous-, kuljetus- ja majoitus- ja ravitsemusalat.

PALTA toteaa, että nyt voimassa olevan tilaajavastuulain säätämisen yhteydessä perusteltiin rakennusalan erityispiirteillä tilaajavastuun ulottamista sellaisiinkin sopimuskumppaneihin, jotka eivät ole työnantaja-asemassa. Tuolloin katsottiin, ettei samanlainen selvitysvelvollisuuden laajentaminen ollut perusteltua muilla aloilla. PALTAn mielestä nämä perustelut ovat edelleen valideja. Tilaajavastuun laajentaminen nyt puheena olevalla tavalla rakennusalan ulkopuolelle edellyttää PALTAn mielestä tarkempaa jatkoselvitystä, jolloin on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että muutoksesta mahdollisesti saatavat todelliset hyödyt olisivat suurempia kuin lainmukaisesti toimiville pienyrityksille laajennuksesta aiheutuva hallinnollinen taakka siitä seuraavine välittömine ja välillisine kustannuksineen.

4. Arvio väliraportin ehdotusten ja sääntelymallien vaikuttavuudesta, erityisesti hallinnollista taakasta ja taloudellisista ja muista vaikutuksista yrityksille

PALTA pitää hyvänä sitä, että tilaajavastuulain uudistamistarpeita selvittää osana hallituksen harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaohjelmaan. PALTA katsoo, että tilaajavastuulain tavoitteiden toteutumiseksi pitäisi ennemminkin tehostaa nykyisen lain määräysten soveltamisen valvontaa sekä lisätä yritysten tietoisuutta laista, kuin lisätä kaikkien yritysten selvitysvelvollisuuden määrää, mikä olisi omiaan lisäämään vastoin hallituksen tavoitteita myös yrityksille koituvaa hallinnollista taakkaa.

PALTA:n viittaakin lopuksi TEM:n raporttiin 15/2012 (*Selvitys yritysten hallinnollisen taakan kehityksestä*), josta käy ilmi, ettei hallituksen tavoite yritysten hallinnollisen taakan vähentämisestä ole toteutunut juuri lainkaan. Näin ollen PALTA katsookin, ettei tilaajavastuulakia ole syytä muuttaa siihen suuntaan, että tilaajille asetetaan merkittäviä uusia hallinnollista taakkaa entisestään lisääviä velvoitteita.

Palvelualojen työnantajat PALTA ry on kiinnostunut osallistumaan tilaajavastuulain uudistamisen valmisteluun ja olemme myös valmiit käymään jatkossa syvempää ja yksityiskohtaisempaa keskustelua valmistelun edetessä.

Helsingissä 26. elokuuta 2013

Kunnioitavasti

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Riitta Varpe
toimitusjohtaja